

11.5 Torjunta-ainejäämät ja vierasaineet hankittavissa elintarvikkeissa

Ohje&/versio: 7190/04.02.00.01/2026/1, voimaantulo 4.1.2027.

Huomioitavaa:

Tämä kohta tarkastetaan:

1. Kun toimija valmistaa, valmistuttaa, pakkaa, tuo maahan (sisämarkkinoilta ja/tai kolmansista maista) tai välittää (esim. agentuuritoiminta) imeväisille tai lapsille suunnattuja elintarvikkeita ml. lastenruoat, äidinmaidonkorvikkeet, vieroitusvalmisteet ja imeväisille tarkoitetut kliiniset ravintovalmisteet
2. Kun toimija hankkii valmistusta tai valmistuttamista varten, pakkaa, tuo maahan tai välittää merkittäviä määriä muita elintarvikkeita, joissa on riski torjunta-ainejäämien tai vierasaineiden esiintymiselle. Ruokaviraston näkemyksen mukaan merkittäviksi määriksi voidaan katsoa suuntaa antavasti seuraavat vuosittaiset kilomäärät:
 - Kasvikset, mukaan lukien hedelmät, marjat ja vihannekset sekä hedelmämehut, -tiivisteet tai -nektarit >500 000 kg/vuosi, paitsi
 - Luonnonmarjat tai -sienet > 50 000 kg/vuosi
 - Pinaatti, tuore salaatti, jäävuorisalaatti tai rucola > 50 000 kg/vuosi
 - Vilja ja viljavalmisteet > 500 000 kg/vuosi, paitsi
 - Riisi tai riisituotteet > 50 000 kg/vuosi
 - Pähkinät, maapähkinät, siemenet, kuivatut hedelmät tai niistä valmistetut tuotteet >10 000 kg/vuosi
 - Mausteet >10 000 kg/vuosi
 - Tee, yrttiteejuomat, kahvi tai kaakao >10 000 kg/vuosi
 - Kasvirasvat tai -öljyt >100 000 kg/vuosi
 - Pyydetty kala tai niistä valmistetut kalastustuotteet > 50 000 kg/vuosi
 - Elintarvikkeet, joiden valmistuksessa on käytetty perinteisiä savustusmenetelmiä määrästä riippumatta

Huomioitavaa on, että vierasaineille on asetettu enimmäismääriä sekä raaka-aineina käytettäville että valmistetuille elintarvikkeille, ja molempia tulee noudattaa.

Harkintaperusteisesti (esim. erityiset ongelmat tai epäilyt, aikaisemmat valvontatiedot, RASFF-ilmoitukset, takaisinvedot, valvontayksikön omat valvontaprojektit) kohta voidaan tarkastaa määristä riippumatta, kun toimija hankkii valmistamista tai valmistuttamista varten, pakkaa, tuo maahan tai välittää sellaisia elintarvikkeita tai niiden ainesosia, joille on asetettu enimmäismäärät torjunta-ainejäämille tai vierasaineille.

Vähittäismyynti- ja tarjoilupaikoissa tätä ohjetta sovelletaan vain, mikäli ne tuovat maahan (sisämarkkinoilta ja/tai kolmansista maista) edellä mainittuja elintarvikkeita.

Lainsäädännön vaatimukset koskevat kaikkia elintarvikeketjun toimijoita toiminnan laajuudesta ja vaikuttavuudesta riippumatta. Oiva-ohjeessa on otettu huomioon riskiperusteisuus rajaamalla niitä toimintoja, joihin viranomaisvalvonta ensisijaisesti tulisi kohdentaa.

Vierasaineiden ja torjunta-ainejäämien valvontaohjeen liitteessä X on listattu elintarvikeryhmät, jotka aiheuttavat suurimman riskin torjunta-ainejäämien ja vierasaineiden esiintymiselle yli asetettujen enimmäismäärien. Liitteessä on listattu myös muut tärkeimmät vierasaineryhmät, joille on asetettu enimmäismääriä.

Tarkastettavia asioita:

Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus sekä tarvittaessa suunnitelma tarkastetaan soveltaen ohjeen 1.6 liitettä ”Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus”.

Pyydetyn kalan osalta samanaikaisesti suositellaan tarkastettavaksi ohje 16.4 (Dioksiini-poikkeuksen alaisen kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyyys).

Omavalvonnan toteutumista arvioidaan tarkastamalla riskiperusteisesti valitut tuotteet toiminnan laajuus ja luonne huomioiden. Tarkastettavia asioita ovat seuraavat:

- Toimija tunnistaa ja hallitsee elintarvikkeen kannalta torjunta-ainejäämiin ja vierasaineisiin liittyvät merkitykselliset vaarat
- Elintarvikkeiden tai niiden raaka-aineiden riskinhallinta on osoitettavissa (esimerkiksi hankintasopimuksin tai tuotespesifikaatioin) ja varmennettavissa (esimerkiksi analyysitodistuksin tai auditoinnein).
 - Eräkohtaista varmentamista ei pääsääntöisesti edellytetä. Toiminnan laajuus ja vaikuttavuus määrittelevät analyysitiheyden. Myös mahdollisia viranomaisnäytteenoton tuloksia voi hyödyntää omavalvonnassa.
 - Dioksiinipoikkeuksen alaisista kaloista ja niistä saaduista tuotteista edellytetään kuitenkin eräkohtaiset analyysitodistukset tietyissä tapauksissa (kts ohje 16.4)
- Elintarvikkeita, jotka sisältävät torjunta-ainejäämiä tai vierasaineita yli vahvistetun enimmäismäärän ei saateta markkinoille, eikä niitä käytetä elintarvikkeiden ainesosina.

Oivallinen

Toiminta on vaatimusten mukaista.

- Toimija tunnistaa ja hallitsee torjunta-ainejäämiin ja vierasaineisiin liittyvät vaarat hankittavien elintarvikkeiden ja raaka-aineiden osalta.
- Riskinhallinta on osoitettavissa esimerkiksi hankintasopimuksilla tai tuotespesifikaatioilla. Tämän lisäksi toimijalla on osoittaa riskinhallinnan varmentamiseksi esimerkiksi analyysitodistuksia tai dokumentteja auditoinnista.

Hyvä

Torjunta-ainejäämien ja vierasaineiden hallinta on pääosin edellä mainittujen vaatimusten mukaista. Pieniä epäkohtia ovat esimerkiksi:

- Riskinhallinta on osoitettavissa esimerkiksi hankintasopimuksilla tai tuotespesifikaatioilla, mutta sen tueksi ei ole esittää esimerkiksi analyysitodistuksia.

Korjattavaa

Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Epäkohdat on korjattava määräajassa

Torjunta-ainejäämiin tai vierasaineisiin liittyvien riskien hallinnassa on selviä puutteita. Epäkohtia ovat esimerkiksi:

- Riskinhallintaa ei ole osoitettavissa millään keinoin.

Huono

Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä. Epäkohdat on korjattava välittömästi.

Torjunta-ainejäämiin ja/tai vierasaineisiin liittyvät riskit eivät ole hallinnassa hankittavien elintarvikkeiden ja raaka-aineiden osalta. Tällaisia välitöntä korjausta tai takaisinvetoa vaativia epäkohtia ovat esimerkiksi:

- Kemiallinen analyysi tai torajyvien osalta mikroskooppinen tutkimus on osoittanut lainsäädännössä vahvistetun enimmäismäärän ylittyvän tai EU:n alueella hyväksymättömän kasvinsuojeluaineen käytön, mutta toimintaan ei ole tehty korjaavia toimenpiteitä tai ne eivät ole olleet oikeat/riittävät.
- Toimijalla ei kehotuksesta tai määräyksestä huolimatta ole esittää keinoja riskinhallinnan osoittamiseksi.

Tämä arviointiohje korvaa aikaisemmat ohjeet 17.12, 17.13, 17.14, 17.16 sekä osan ohjeen 17.15 asioista.

Aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeita:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005 torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta (muutoksineen)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus lastenruokien torjunta-ainejäämistä 1215/2007
- Komission delegeoitu asetus (EU) 2016/127 (EU) N:o 609/2013 täydentämisestä äidinmaidonkorvikkeiden ja vieroitusvalmisteiden koostumusta ja niistä annettavia tietoja koskevien erityisvaatimusten sekä imeväisten ja pikkulasten ravitsemisesta annettavia tietoja koskevien vaatimusten osalta
- ¹Komission asetus (EU) 2023/915 tiettyjen elintarvikkeissa olevien vierasaineiden enimmäismääristä ja asetuksen (EY) N:o 1881/2006 kumoamisesta
- ²Komission suositus väestön suojelemisesta ja sille suunnattavasta tiedotuksesta, kun on kyse tiettyjen luonnosta peräisin olevien elintarvikkeiden Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden seurauksena edelleen sisältämän radioaktiivisen cesiumin aiheuttamasta altistuksesta (2003/274/Euratom)
- Neuvoston asetus elintarvikkeissa olevia vieraita aineita koskevista yhteisön menettelyistä (ETY) N:o 315/93

- Elintarvikkeiden ja talousveden kemialliset vaarat (Eviran julkaisu 13/2013)
- Ruokaviraston ohje 5911/04.02.00.01/2020/: Kemialliset tutkimukset elintarvikkeiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi.
- Ruokaviraston ohje 6645/04.02.00.01/2026: Elintarvikkeiden vierasaineiden ja torjunta-ainejäämien valvontaohje